

*СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ*

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**Кафедра англійської філології та перекладу ім. Д.І. Квеселевича
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

**Кафедра германської та романської філології
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ**

Кафедра германської філології

**СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ
ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ**

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ПАМ'ЯТІ ДОКТОРА ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА Д. І. КВЕСЕЛЕВИЧА (1935-2003)**

11 травня 2018 р.

**Житомир – 2018
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка**

УДК: 811.11+821.111
ББК: 81.43

*Рекомендовано до друку
Вченою радою ННІ іноземної філології
Житомирського державного університету
імені Івана Франка
(Протокол № 13 від 27.04. 2018 р.)*

Рецензенти:

кандидат філологічних наук, доцент **Могельницька Л. Ф.** (завідувач кафедри іноземних мов Житомирського державного технологічного університету)

кандидат філологічних наук, доцент **Хант Г. О.** (завідувач кафедри іноземних мов Житомирського національного агроекологічного університету)

кандидат філологічних наук, доцент **Жуковська В. В.** (завідувач кафедри міжкультурної комунікації та прикладної лінгвістики Житомирського державного університету імені Івана Франка)

Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу : Збірник наукових праць / За заг. ред. М. В. Полховської, Н. Д. Борисенко, Ю. М. Нідзельської. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2018. – 72 с.

Збірник наукових праць містить результати досліджень науковців з актуальних проблем сучасної лінгвістики та методики викладання іноземних мов. Видання розраховане на науковців, аспірантів та студентів старших курсів факультетів іноземних мов.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Барановська Л. В. Навчання студентів професійного спілкування // Барановська Л. В. – Монографія. – Біла Церква, 2002. – 256с.
2. Державна національна програма "Освіта. Україна ХХІ століття". – К.: Райдуга, 1994. – 27 с.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К.: Ленвіт, 2003. – 273с.
4. Фоменко Н. А. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.А. Фоменко. – К.: Видавничий дім «Слово», 2005 – 216 с.

Л. М. Чумак
м. Житомир

ТАКТИКА ПОЗИЦІЙНОГО РОЗМІЩЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ)

Лексична інновація, під якою ми розуміємо нове слово чи словосполучення, запозичення чи відтінок слова, яке з'явилося впродовж останнього часу та вважається носіями мови новим, характеризується інформаційно-сильною позицією у висловленні та сигналізує про найбільш важливий аспект медійного повідомлення. У лінгвістичній літературі виокремлюють дві позиційні моделі розміщення лексичних інновацій: анафоричну та катафоричну [2: 171].

Тактика позиційного розміщення інновації, що реалізує ініціальну – катафоричну позицію одиниці у медійному повідомленні, базується на комунікативно-прагматичній процедурі деталізації інформації та передбачає поступове пояснення феномена, позначуваного інновацією, після її введення в контекст. В основі декодування інформації при катафоричному розміщенні лексичної інновації знаходиться принцип релевантності знань: інформація, що вводиться новим словом, повинна інтегруватися з попередньою інформацією (знаннями) автора та читача [1: 33].

Так, конструювання стереотипної ситуації використання шотландських образів та реквізиту у різних сферах життя представників даного етносу відображає лексична інновація *tartanism* у наступному прикладі: *Prof. McKay explains that "tartanism" was a romanticized view of Scotland – all about bagpipes, tartan and highland dancing, but it ignored the politics. "Angus L.," as the premier was known, used this strategy to brand his province to promote tourism.* (The Globe and Mail (Canada), September 17, 2014).

Образ романтизованої Шотландії репрезентується лексичною інновацією *tartanism* як певна рекламна акція задля збільшення числа туристів. У катафоричній функції цей лексичний новотвір привертає увагу читача до певного образу, а подальша деталізація викладу інформації доповнює цей образ (*a romanticized view of Scotland, bagpipes, tartan, highland dancing*). При цьому акцент робиться на тому, що лексична інновація не містить жодного політичного відтінку (*it ignored the politics*).

Катафоричне розміщення лексичної інновації за способом викладу інформації нагадує словникову дефініцію. Таку особливість виявляють нові термінологічні одиниці. Введення лексичної інновації у вигляді катафори супроводжується логічним визначенням певного поняття та встановляють його змісту та відмінних ознак як у наступному прикладі з інновацією *rawist*: *A rawist is a person who consumes primarily raw food, (or all raw food in some cases).* (Food Blogga, August 12, 2008).

Тактика позиційного розміщення нового слова, окрім ініціальної, реалізує також і кінцеву – анафоричну презентацію інновації. Анафоричне введення лексичної інновації виступає у медійному повідомленні як підсумок усього попередньо сказаного. Подане таким чином інформація дозволяє зосередити увагу читача на претексті, а зазначена тактика має на меті введення опису, тлумачення та коментар феномена з його подальшою номінацією.

Так, лексична одиниця *singlism* та її тлумачення повідомляють про спосіб життя людей-одинаків, кількість яких у сучасному світі невпинно зростає: *The growing numbers of individuals marrying later or not marrying at all, combined with high divorce rates, have resulted in a growing number of adults who will live a considerable portion of their adult lives as singles. Despite this trend, recent empirical investigations suggest that singles face a*

particular form of stigma and discrimination, termed "Singlism". (SAGE Insight, June 22, 2011).

У наведеному прикладі анафоричне розміщення лексеми *singlism* сприяє ієрархічному розгортанню інформації про нові реалії сучасного соціально-культурного життя суспільства (*individuals marrying later or not marrying at all, combined with high divorce rates; adults who will live a considerable portion of their adult lives as singles*), які полягають у неготовності частини суспільства приймати людину такою, якою вона є з позиції її несімейного положення. На поширеність такого соціального явища вказує фраза *the growing number*, що двічі вживається автором у аналізованому уривку. Наслідком такої «неготовності» є реакція суспільства у сучасному світі, що і зазначає автор перед введенням лексичної інновації *singlism* (*a particular form of stigma and discrimination*).

Анафорична організація позиційного розміщення нових слів у англомовному медійному дискурсі є типовою для аббревіаційних інновацій, що супроводжуються їх дублюванням у вигляді повної форми компонентів аббревіатури, про що свідчить наступне медійне повідомлення: *These are the men and women of the year-old Terrorist Threat Integration Center (TTIC). ... Each day, officials at TTIC (pronounced tee-tic) examine 5,000 to 6,000 pieces of intelligence ...* (Time, March 29, 2004, p. 33); *A key element in the effort to smash the silos separating federal agencies is the National Counterterrorism Center (NCTC), formerly the Terrorist Threat Integration Center (TTIC). The center serves as a real-time clearing house for the receipt, analysis, and dissemination – as appropriate – of intelligence gathered by all of the agencies in the intelligence community* (Security Management, September 1, 2007).

Абревіаційні інновації *TTIC* та *NCTC*, подані паралельно з їхніми відповідними повними формами, виступають в якості стимулу, що активізує увагу читача у медійному дискурсі до роботи центру протидії терористичним загрозам (*Terrorist Threat Integration Center (TTIC)*), який з'явився у січні 2003 року в рамках роботи ФБР, і який було перейменовано у тому ж році на Національний центр по боротьбі з тероризмом (*National Counterterrorism Center (NCTC)*). Опис роботи центрів подається одиницями, що позначають мету їхнього створення – контроль та аналіз інформації про погрози, отриману іншими закладами (*the receipt, analysis, and dissemination – as appropriate – of intelligence gathered by all of the agencies in the intelligence community*).

Отже, аналіз сучасного англомовного медійного дискурсу свідчить про те, що як анафорична позиція розміщення нового слова, коли пояснення лексичної інновації передуює її появі в тексті та спрямоване на підготовку читача до сприйняття нової інформації, так і катафорична позиція, що є аналогією до словникової дефініції та надає роз'яснення лексичної інновації після її презентації у тексті, використовуються з метою привернення та активізації уваги читача. Подальші перспективи дослідження полягають у визначенні ролі лексичних інновацій у реалізації стратегії привернення уваги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Заботкина В. И. Семантика и прагматика нового слова (на материале английского языка): Автореф. дис ... докт. филол. наук: 10.02.04. – М., 1991. – 37 с.
2. Заботкина В. И. Слово и смысл. – М.: РГГУ, 2012. – 428 с.

А. В. Шугасєв
м. Житомир

ДИСКУРСИВНІ МАРКЕРИ У СВІТЛІ СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дискурсивні маркери є не новим об'єктом дослідження у лінгвістиці. Проте інтерес до їх вивчення постійно зростає. На сучасному етапі розвитку мовознавчої науки не існує єдиної уніфікованої назви вживаної до цих мовних одиниць. У новітніх джерелах зустрічаються їх наступні номінації: конективи; прагматичні вирази; власне терміни дискурсивні маркери; дискурсивні частинки; прагматичні маркери; металінгвістичні оператори; дискурсивні слова; дискурсивні оператори; пунктори; дискурсивні модальні частинки; макроорганізатори; метакомунікативні сигнали; метатекстові елементи. Вважаємо за доцільне використовувати термін "дискурсивний маркер". Це пояснюється тим, що зазначені функціональні одиниці мови маркують зміну ментального стану реципієнтів, а також їх реакцію відносно екстралінгвістичної ситуації.